

**Разговор са
најпреподобнијим
игуманом
Архимандритом
Христодулом
Кутлумушким**

*Са јелинског превео:
Александар Баковац*

**Разговор са
најпреподобнијим
игуманом
Архимандритом
Христодулом
Кутлумушким**

- М.М.: Старче,
свети игумане,
благословите:

- Архимандрит
Христодул Кутлумушки:
Бог нека вас благослови.
Пресвета Богородица нека
буде са нама, страшна
Заступница, која покрива
(= чува) наш манстир од
четрнаестог века и коју
прослављамо.

- М.М.: Ових дана
Страшној Заступници у
средици саборне цркве у
време када се поје
“Достојно јесте... “ долазе
хорови отаца и поју...

- Архимандрит
Христодул Кутлумушки:

То је древни поредак код нас.

- М.М.: Старче, ша симболизује оно што се налази изнад иконе Богородичине, а што подсећа на кишобран?

- Архимандрит Христовул Кутлумушки: Ово ми називамо “офикио”. Када је ова икона Пресвете Богородице била у Русији, то је поклонио цар. Да би показао своју радост, своје поштовање и своју благодарност он је то поклонио.

- М.М.: Да кажемо, то је... ако је потребно... заштита за Страшну заштитницу.

- Архимандрит Христовул Кутлумушки: Заштита за Страшну Заштитницу.

- М.М.: Драчи

читаоци, поред нас је старац Христовул. Овде сам приметио да има доста пријатеља свете горе. Да ли сте то ви благословили?

- Архимандрит Христовул Кутлумушки: Свакако!... Братство је свака киновија, свештено монашко збориште, али и наша браћа која су у свету, лаици “Светогорци”!

- Они су наша одабрана браћа из света.

- М.М.: Старче, који је значај монаштва?

- Архимандрит Христовул Кутлумушки: Нећу правити неки научни увод. Као монах једноставно ћу нагласити љубав која има нарочиту важност за оне који се спасавају у православном монаштву, не ради монаштва, него ради

живота и спасења и преображења читавог света. Монаштво је црква у малом као што је и црква икона света.

Монаштво значи и изражава неподељену љубав према Богу. Монаси стално делају за цркву, свесни свог исправног усмерења према царству Божије љубави. Ово је посебно важно за свет који је свој живот организовао без Бога... Жива и лична свеза сарадње са Богом, јесте прототип за сваког верујућег. Зато није претерано да кажемо да је жива црква без монаштва незамислива, нарочито данас. Надам се да је ово довољно разумљиво.

Монаштво је настало из потребе Цркве да чува оно што је најсуштаственије и најзначајније и

супротставило се
опуштању (= опуштеном
животу) и
неподвизавању...

Црква је гледајући
како хладни љубав према
Богу, установила једну
нову заједницу у којој ће
овај етос моћи вечно да се
чува да напредује и да се
слободно изражава без
компромиса. Због тога
монаштво не може да се
схвати као нешто што је
супротно цркви која је у
свету. Монаштво је друго
ја цркве. То је та иста
црква која је из града
утекла у пустињу. Оно је
њена природна пројава...

Ово нас наводи да
промислимо и о
узвишеној монашкој
служби. Монаштво је
чувар цркве, њена снажна
војска. Верни не ступа у
овакву војску да пронађе
мир и сигурност, него да
да свој допринос у

невидљивој борби против зла које се кроз ту борбу открива. Ова борба покреће се изнутра у човековом срцу. Монаштво своју тајну предаје цркви: “чествовање љубављу у души и уздржања држање и умне молитве саделавање...”.

Подвижништво, молитва, љубав – то су три обележја православља: његова идеја заједнице, његова подвижничка мисао, и његов богослужбени карактер.

- М.М.: Многи, старче, погрешно схватају смисао монаштва, сматрајући да монаси одбацују свет због своје слабости или некаквог лудила. Молимо вас да појасните овакве ставове и оне који им сеprotиве.

- Архимандрит Христодул Кутлумушки:

Овакви ставови су последица непознавања монашког живота. Онај ко напусти свет због лудила или анти-друштвеног става, не може лако да постане монах. Због тога што је монаштво место велике борбе и такав (човек) ће пред првом препреком (= тешкоћом) да одустане. То је узак пут којим се иде послушношћу, нестицањем (= нестјажатељством), пребивањем у манастиру. Монах се труди да добро саделава (= остварује) љубав – на тај начин он саделава (= остварује) истинито јеванђеоско заједничарење – и на себе прима тешку духовну борбу, како би се исправиле (= поравнале) све препреке које се налазе на путу његовог успеха, као што су страсти и злобе. Мислим да је погрешно схватање

да монаштво није мисионарско. Јер не постоји бољи и не постоји тежи пут, и не постоји благословеније дело од молитве за читав свет.

- М.М.: Старче, киновија Кутлумуша се овде налази много година – кажите нам колико? Многи монаси и искушеници овде се добро подвизавају како смо имали прилике сами да видимо. Реците нам неке историјске чињенице које би нам могле помоћи да разумемо ово место на коме се налазимо и о коме говоримо.

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: Поново ти благодарим што си ми дао овакво духовно задовољство. Желимо ти смирено “сваки добри дар који долази одозго” знајући твоју љубав а исто

желимо и твојим
љубљеним читаоцима.

Кутлумуш је
манастир – тврђава, зидан
од зеленкастог
материјала, које са
северне стране гледа
према мору. Он се налази
на око пола километра од
Кареје, главног града
Свете Горе. Основан је у
четрнаестом веку. О томе
ко је ктитор овог
манастира немамо
историјских података. У
писаном и усменом
предању је остало
забележено да се ради о
преподобном Кутлумушу,
изабраном човеку Божјем.
Први забележени игуман
Кутлумушки, заједно са
двдесет осам
представника
светогорских манастира
забележен је у рукопису
из 1169. године. Први
који је дао велики прилог
за уређење манастира био
је цар Алексије Први

Комнин. Он је нашем манастиру поклонио део Часног Крста као и ногу Свете Ане, матере Пресвете Богородице која је нетрулежна, а такође и часне мошти многих других светитеља. Значајан допринос узрастању нашег манастира као и његовом опстанку у тешким временима дали су и Теодора Кантакузина, Јован Кантакузин Мануил и Андроник Палеолог. Прекретница у историји манастира била је 1393. година када је васељенски патријарх Антоније установи овај манастир као ставропигијални (обичај према коме је патријарх могао да пошаље крст у неки манастир ван своје епархије и да га на тај начин подчини својој јурисдикцији иако се он налази на територији друге епископије. Иако

је овај обичај с правом оспораван од многих теолога он се ипак задржао и данас постоји – прим. прев.)

патријарашијски манастир, и тако га привео патријаршиском старању и надзору, тако да на њега нико није могао да има уплива и утицаја.

Након четрнаестог века, након опадања царске власти, дошли су слабији игумани из подунавских области, који су имали одређене везе са манастиром. Тако је игуман Харитон, ранији митрополит Угровлашки, изабран од стране васељенског патријарха а да није био дорастао за место игумана. Тако је, нажалост, румунски игуман, да удовољи онима који су долазили из румунских манастира, преуредио манастирски типик, и манастир је са киновије прешао на

идиоритмију. Ово је било веома тешко за Грчке монахе који су знали и говорили да је “киновитско уређење небеско и да је оно наслеђе отаца”. Манастир се вратио на киновитски тип монаштва 1856, на заузимање братства код васељенског патријарха. Значајно је да је током читавог времена турске власти манастир задржао чврсту веру и старање за народ, нарочито преко својих метоха на Серу, Андру, Имвру, Црном Мору, Самосу, Лимносу, Ситонији, Криту, али и у Румунији. Кутлумушки монаси су много учинили старајући се за освећење, али исто тако и за писменост као и за мучеништво. Током векова наш манастир није пострадавао само од пирата, него и од природних катастрофа. Земљотреси, заједно са

екониомским стањем и са потпуним недостатком непокретне имовине, довели су у опасност преживљавање и опстанак манастира. Само је стрпљењем отаца а најпречудом Пресвете Богородице Страшне Заштитнице, манастир успео да опстане и да и данас може да настави са својим духовним напорима. Слава манастира Кутлумуша је Преображење Господа и Спаса нашега Исуса Христа.

- М.М.: Старче, молим вас да нам кажете нешто о садашњем братству манастира.

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: Обележје киновитског монаштва је заједнички кров, заједничко богослужење, заједница отаца, заједнички циљ.

“Све је заједничко”, описује овакав начин живота Свети Василије Велики, “заједничка су страдања, заједнички су венци, један је многи и један није сам! Они ревнују животом анђела... јер свагда брину о свакоме и сви једнако деле исто богатство”. Ови елементи представљају, према светом боговидцу, “савршенство киновитског живота” који престава плод оваплоћења Спаситеља нашег. У оваквој заједници нису потребни судови нити је потребна власт. Овде не постоје они који владају него они који служе. Сваки има своје благодатне дарове, али ко је већи од Господа који је дошао на земљу да служи а не да му се служи. Чак је и највеће достојанство свештеничко благодат служења дато ради браће, ради старања

о браћи. Сама Црква је киновија, говорили су оци наши. Ово изгледа као утопија чак и за хришћанске заједнице, и због тога се бољи (= богатији) плодови цркве налазе у пустињи.

У данашње време када се многи хришћани углавном брину како да стекну што више, и учествују у црквеном животу а да не познају своју браћу, остаје добри изазов киновитског духа монаштва. Још је већи изазов стена љубави, на којој је саграђено и монаштво и хришћанство. Љубав је та која остварује киновију. Ближњи, дакле сваки човек, јесте основа нашег живота и нашег спасења. Због тога подвижнички оци говоре да “никада не треба пре гледати на своје добро, него увек на корист

брата”.

Ако киновитски начин живота и не може да се пресади у свет, ипак дух киновитског начина живота надахњује и напаја живот православног народа и свакако представља својеврсан изазов савременом друштву које тражи решење за свој безизлаз.

Данас у нашој киновији живи тридесеторо браће који се подвизавају и старају у вери и љубави. Последњих година смо започели са издавачком делатношћу и бавимо се децом и друштвом. Овакви напори захтевају духовни излазак из манастира у свет, пре чему се наравно старамо о опасностима увлачења световног у манастирски живот. Поред овог рада на

издаваштву, код нас постоји и ради иконописачка радионица где се следује византијском иконописачком стилу. Уопште, поред свете литургије и других богослужења која заузимају велики део дана и ноћи, остатак времена оци проводе у служењима, у примању гостију, у учењу, у неким другим пословима који одговарају њиховим даровима.

- М.М.: Како изгледа двадесет четири часа у вашем манастиру?

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: У два ујутру почиње се са келијним правилом. У три је полуноћница, затим јутрење па света литургија. Након тога је мали одмор, а након тога је трпеза а потом свако

иде на своје задужење (= слушање): иконописање, кување, рад у башти, чишћење или нешто друго. Послеподне је вечерње, затим трпеза, а по заласку сунца је повечерје. Након тога браћа одлазе у своје келије где се подвизавају. У дане поста постоји само једна послеподневна трпеза. Ово правило се наравно мења када је неки велики празник и када се служи свеноћно бденије. Таквих празника је код нас шездесет током године. Ово је наше правило у основним цртама. Такође постоји и време када се браћа сусрећу, по примеру који нам је дао Свети Антоније Велики. Живот овде је једноставан. Ово је пре свега заједница личности, заједница са непоновљивом Личношћу. Због тога се свачи човек

егзистенцијално потреса.

- М.М.: Због чега се сви монаси толико много моле ноћу?

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: Прво, ноћ са својом потпуном тишином и ноћна атмосфера уопште, помажу у молитви. Друго, добро је да док се свет одмара, пустиња бдије молећи се. Монах мање вреднује сунчеву светлост, занемарује створену светлост славећи Бога. Ово је древно предање (ноћна молитва – прим. прев) које се изражава и у псаламском стиху “ноћу се усправља дух мој према Теби Боже, јер светлост твоја обасјава свет”. У крајњој линији, ово представља задовољство монаху!

Црква представља богослужбено сабрање које се сабира на Светој

Литургији и она кроз свештену службу тајноводи (= уводи у тајну) верног у смисао богослужења. Кроз ово служење (тј. кроз Литургију) верни се сједињује са Богом и сједињује са браћом својом. Јер Бога не можемо спознати кроз књиге и кроз философију. Њега спознајемо кроз личносну заједницу љубави, кроз коју нам се Он Сам пројављује. У исто време ми учимо да у личности сваког брата видимо икону Његову. Ово се остварује у Светој Литургији, где постајемо мали христоси, зато што са Њим заједничаримо.

У монаштву се спаја учествовање у светој литургији са свакодневним животом. Сваки труд, свако делање добија своју светлост од онога што се савршава у

храму. Живот је наставак свете литургије. “У миру изиђимо...” говори се не свакој литургији. Дакле, вратимо се у свет са даром мира Божјег и овај мир нека надахњује наш живот у сваком тренутку. Тако целокупно наше постојање (= егзистенција) јесте литургија иако живимо у свету. У наше време људи много говоре. Проблем је у удаљавању њихових мисли од начина нашег живота. Овим удаљавањем, свако знање постаје бесплодно. Оно не постаје живот и не учествује у истини. Али, као што и пракса (= делање) треба да буде логично (= логосно) (овде имамо проблем са многозначношћу грчком појма “логос”. Оно што је “логично” треба овде схватити као оно што је “логосно” тј, као оно што је у складу са логосом

творевине, тј. са циљем творевине. Појам “логосност” код нас није одомаћен а појам “логичан” је оптерећен рационалистичком употребом и схватањем. Зато употребу појма “логичност” треба схватити у складу са овом примедбом – прим. прев.), тако и мишљење (= логосност) треба да се остварује у делима. На пример, дела којима се човеку наноси неправда нису логична. Насупрот томе, говорење о хуманизму, када му следује таква пракса, јесте хипокризија (= лицемерство) и показује да човек не познаје дубину и истину живота.

- М.М.: Монаси, земаљски анђели и небески људи, служе Богу и љубе ближњег превасходно молећи се.

Који је значај молитве за монаха, како заједничке тако и посебне. Који је значај /молитвеног/ правила?

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: Молитва је изнад свега, превасходно дело монаха. Веома сте исправно рекли да монаси љубе (= воле) молећи се. Јер молитва је најбољи и насуштаственији израз љубави, иако није и једини. Темелј хришћанског живота је љубав, пошто је “Бог Љубав”. Оно што запречава љубав јесте страствена привезаност за светске ствари. Наше вредности, наш живот јесу ствари које поседујемо. Наше односе карактерише самовоља. Овде долазите у цркву где се човек подвигом исцељује од заблуде која каже да је човек

ограничен својим
необходностима (=
необходностима) и оним
што му је неопходно и да
за меру свега треба да има
употребљивост ствари.
Подвижничка начела
Цркве су страна
савременом свету, али она
опстају у монашком
животу.

Подвиг, дакле,
правилна употреба ствари
у складу са нашим
потребама има и
друштвени значај. Ово је
наглашавао и једна
велики светитељ наше
Цркве, говорећи следеће:
“Разликовањем онога што
је стварно потребно од
насладе... нећу имати
више па да ми претиче, ни
мање па да ми недостаје,
него онолико колико ми
треба пазећи да остане и
за друге”. Сваки дакле,
даје од свог сувишка да
би могао да покрије
недостатак брата. На тај

начин подвизавање
остварује љубав кроз
васпостављање
једнакости коју је Бог
установио у свету, а која
је нарушена лакомошћу
људи. Једнакост нас води
до следећег суштинског
елемента православља
који чува монашки живот.
То је дух заједништва.

Заједничка
молитва – дакле,
заједничко служење у
храму – представља један
богат литургијски типик
који уводи верног у тајну
духовног мира. Због тога
се монашки живот назива
равноанђеоски. Не толико
због тога што монаси
настоје да достигну
бестрашће анђела, већ
због тога што читав
њихов живот јесте
непрестана доксологија (= славословљење Бога),
као и живот анђела. Као и
у засебној /приватној/
молитви, ни тамо не

постоји типик. То је појање срца, сурет личности са Личношћу Бога и светих. За савршавање непрестане молитве, православно предање је одабрало молитву: “Господе Исусе Христе, Сине Божји, помилуј ме грешног”. Често понављање ове молитве помаже сабирању душевних сила човекових. Молитва тако прелази са уста на ум а са ума на срце. Због тога се и назива умна или срдачна молитва. Свети оци говоре да је она “дар божанске благодати и очишћење срца и духовно јединство и извор божанских мисли”. Молитва се савршава уз помоћ бројаница, које представљају помоћно средство. Оне помажу уму да се не покрене ка било чему другом, него да се усредсреди на своје дело. Оне су неопходно

оружије монаха, али и за световњаке оне могу бити подсетник за молитву и могу означавати присуство Божје у свакодневном животу.

- М.М.: Старче, имао сам прекјуче - са вашим благословом – разговор са једним од монаха из вашег манастира, односно из кутлумушког скита. Када смо се вратили прилично касно, видели смо осветљене келије у манастиру и онај монах ми, помало шалећи се, рече да у свакој од тих келија по један монах оплакује своје грехе и грехе света, како је научавао и авва Исаак, итд, итд... Овај приказ који сам видео ме је дубоко дирнуо – као да сам гледао неки свештени светлосни мозаик на манастиру...

- Замолио бих вас, да нам као отац свих ових монаха, кажете нешто о послушању и о значају одсецања сопствене воље.

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: Послушање је један од три завета које монах даје пред Богом и људима. Можемо једноставно да кажемо да послушање – према искуству многих – ослобађа човека од страсти које њиме владају, које га одвајају од њега самога и које му онемогућавају да пронађе љубав. Гордост, себељубље, властољубље – јесу страсти које се налазе унутар самовоље. Кроз послушање човек се смирава, долази до истинитог познања самог себе, проширује своје срце (тј, постаје широкогруд – прим. прев.), постаје милостив, пригрљује читав свет.

Оваква пуноћа представља слободу. Свакако, у односу старца са учеником, слобода не треба да буде одбачена у име послушности. Тамо где се одбацује слобода нема Духа Светога. Такође, ни послушање не сме да се одбаци у име некакве слободе, која је у суштини робовање егоцентричној вољи. И једно и друго је обмана. У православном духовном животу, послушање и слобода представљају две стране златног новчића љубави. Ако љубави нема, онда је све “кимвал који звечи”.

- М.М.: Молимо вас, старче, да нам кажете нешто о искуству светогорских отаца (примере врлинских кутлумушких монаха и других) као и неке примере из вашег

искуства.

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: Имао сам благослов да упознам врлинске монахе и оце пустињаке, да од њих узмем благослов и да добијем савете у неким тешким ситуацијама.

Древни оци нашег манастира говоре о блаженом старцу Харалампију, који је проводио живот у непрестаној молитви и посту, у неуморном служењу, у великом смирењу и послушности игуману. Нико га никада није чуо да је рекао какву гневну реч или да је некога осудио. Неке Велике Седмице он позва једног монаха и објави му да ће се упокојити на Пасху. Тако и би... На велику Суботу је затражио да се причести. У ноћи Васкрсења, мало

после “Христос
Воскресе...”, упокојио се
старац у Христу
васкрслеме! Није био
једини. Могао бих да
наведем имена многих
стараца који су на свом
срцу носили радост и
светлост Христову.

Свагда ћу се
сећати најблаженијег
старца Софронија који је
био и игуман манастира.
Последњих година
његовог живота разболео
се од рака и био је
непрестано у кревету. По
читав дан, једна рука му
је била уздигнута и читао
је Свето Писмо и
савршавао правило.
Његова посебна благодат
била је љубав према
читавом свету и
милосрђе. Новчанице које
су му слали ради
благослова, користио је
за... означавање страница,
а делио их је и
сиромашнима који су га

посећивали. Када се упокојио, његово тело је остало гipкo (= еластично) и топло, тако да смо три пута звали лекара! Његово тело је такво остало и након четрдесет осам часова када смо га и сахранили. Још увек могу да се сетим чудесних догађаја приликом моје посете једном старцу, од кога сам, међутим, добио благослов да их не откривам. Неке друге ствари, свакако, могу да вам испричам:

Старац Харитон је био веома добар типикар. Подвижник, аскета. Држао се предања, манастирског начина живота.

Такође је и Христову, са којим имам исто име, имао савршеност преподобног. Упокојио се са великим

покајањем. Три дана пре свог упокојења он је то предрекао. Позвао је игумана да се исповеди. Причешћивао се редовно током три наредна дана. Последњи пут када се причестио рече ми: “Благодарим ти много што си постао прелаз (= даска) преко кога прелазим у вечност! И иако нисам проживео све године мог живота у монаштву, кроз тебе ме је удостојио Господ и Пресвете Богородица Страшна Заштитница да нађем (= добијем) ова три дана и да примим ову велику мистичну радост!”

Старац Козма је постао монах у моје време. И он се упокојио у великом покајању. Када сам излазио из његове келије, одједном га чух како говори: “Пресвета Богородице, немој допустити да паднем у

постељу и да замарам калуђере. Узми ме усправно!” Говорио је карактеристично: “Дрвеће умире усправно и људи умиру усправно!” Заиста, уђе да ради рукодеље. Неговао га је монах Нифон. Окренувши се мало према ономе који му је помагао, мало изнад Кареје, онако како је би опружен, он упита монахе који су ту били:

- Где смо сада?

А овај му одговори.

- Сада смо изнад нашег манастира.

Он тада устаде и закрсти Кутлумуш. Правећи знак крста према Кутлумушу, он рече:

Слава Богу!

И одмах потом он се упокоји док су га придржавали!

Сећам се Румуна, оца Јоакима, који је такође постао монах у моје време. Био је прост старчић, веома добар. Упокојио се у дубоком покајању. Три дана раније, отац Методије – такође Румун – ми затражи благослов да исповеди оца Јоакима говорећи:

- Старче, за три дана отац Јоаким ће умрети! Имам ли благослов да га исповедим? Дао сам му благослов, он га је исповедио и он је заиста умро у покајању након три дана, као што је био предрекао! Заиста сам му рекао следеће:

- Видећемо се на сахрани оца /Јоакима/.

- А, нећу моћи! За неколико дана и ја ћу умрети, и нећемо се

поново видети старче!

Тако рече и учини три метаније.

- М.М.: Тако је и било старче.

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: Блажени старац Пајсије преставља “знак” који је Бог дао нашем нараштају, знак благодати и окретања к Богу. Његове посете нашем манастиру су се наставиле и након... његовог упокојења. Требало је, видите, да се неке ствари доведу у ред. Немам благослов да о овоме говорим. Немам.

Толика чуда која је Бог савршио преко овог човека, јесте само спољашња страна његовог живота. Оно што изазива пажњу је она невидљива страна, живот срца. Његово чисто срце – којим се много молио, и

многе сузе проливао – било је препуно плодова Духа Светога. Његова молитва је много пута одагнала зло од света и од људи. Ови знани и незнани оци су нам показали да се црква не моли за немогуће ствари. Имајмо са собом увек молитву њену и молитву Богородице Страшне Заштитнице и свих преподобних отаца.

- М.М.:
Благословите да вас прекинем, да бих нешто саопштио нашим читаоцима:

Посетио сам, старче “болницу” манастира и веома ме је дирнула љубав отаца према оцима и браћи који су зашли у године. Како се само о њима брину... Не кажем ово зато да бих вас хвалио, јер знам да то нити желите нити је

потребно. То говорим да бих дао пример нама световњацима, који када се њихови сопствени родитељи нађу у тешкој ситуацији гунђају, ропћу и веома их лако препуштају некој установи... А овде млади монаси са толиком љубављу пазе остареле, да то прелази сваку границу!

- Архимандрит Христовул Кутлумушки: Љубљени мој Маноли, предање повезује старце са младима који живе у манстиру.

- М.М.: Искуство и огањ. (* овде је по среди мала игра речима, пошто искуство и огањ на грчком звуче исто, само са различитим акцентовањем— πείρα και πύρα – прим. прев).

- Архимандрит Христовул Кутлумушки: Искуство и огањ. Постоји

унутрашња потреба младих да се старају о оцима нашим, пошто је то наше предање. Говорио сам младим оцима, да треба да пазимо на старце као на своје очи, да живе што је могуће дуже, јер је то за нас веома корисно...

Они су заиста добри оци, како сте и могли да видите... Старац Герасим, старац Макарије, старац Хрисантије.

- М.М.: Видео сам многе како разговарају са старцем Макаријем који је, иако има више од сто година, сасвим свестан, паметан, мудар! И сва та љубав огледа се на вашем лицу. Оно што ме је заиста дирнуло је то што сте овде ви први служитељ. Први сте при савршавању послова, последњи који прима похвалу...

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: Једном приликом ме је један младић упитао:

Оче, шта радиш...?

Обрадовао сам се његовој непосредности и одговорио му:

Ја сам игуман, старац сам овде у Кутлумушу.

Ово му није било довољно па је наставио:

Је ли тежак тај ... посао?

У Кутлумушу је тај “посао” веома лак! Заиста је веома лак, јер су оци у киновији веома добри као и браћа, тако да међусобно имамо много љубави и више од свега се старамо о љубави, која је сасвим једноставна. Игуман је највећи брат који ће и да чисти и да кува... Онај ко жели да

буде први, треба да буде последњи!...

Један стари јерарх, три дана пред смрт, док се налазио испред свете Трпезе – ја сам био иза њега – рече ми: “Таштина над таштинама, све је таштина, дете моје”. Заиста, како године пролазе, говорим: “Ма ништа од онога што имамо у животу нећемо понети са собом, важно је само колико љубимо једни друге...

- М.М.:
Саветовање ми, старче, доноси сећање на чудесне догађаје из живота авве Мојсија Етиопског, који је некада био разбојник, и који као своје прво послушање имао да током ноћи, са велике удаљености, доноси воду и да пуни сасуде отаца, који нису нали ко им чини то добро на овакав начин.

Авва Патермитије, који је раније такође био разбојник, имао је као своје послушање да сахрањује оце који су се упокојили, али и остале хришћане из те области. Подвижник Доротеј, иако је био у годинама, доносио је огромне комаде стења и градио келије оцима из те области који због слабости или старости нису могли сами да их саграде.

Не само у складу са својим снагама, него и много преко тога, Старче, бринете се ви млађи о вашој остарелој браћи...

- Свети игумане, кажите нам нешто о оној тројници отаца који помажу старима у Кутлумушу. нешто о свакоме од њих...

- Архимандрит Христодул Кутлумушки:

То што су Старац Хрисант и старац Герасим били дању и ноћу у кревету и што су имали некога да о њима брине, мислим да много говори... Отац Хрисант, који је три и по године био везан за кревет, тамо савршавао своје молитвено правило, молећи се на бројаницама. Па и само то што је био везан за кревет било је највеће молитвено правило...

Оци су увек имали много љубави.

Старац Макарије је најстарији и има озбиљних проблема са очима. Молио је Богородицу да види мало светлости, и када смо му говорили да треба да оде на операцију он нам одговори: “Са Њеним допуштењем ја бих ишао на операцију, али Богородица за мене

преставља сву светлост. Одлазак на операцију би стога изгледао како незахвалност, као недостатак поверења у благодат Њену. Јер она ми је сада дала да мало видим. Овде ћу дакле остати са стрпљењем и молитвом и бићу више него благодаран када добијем позив од Господа!”

Пре четири – пет година, ми смо га послали у свет због здравствених разлога. Тада је имао двадесет и пет година. Имао је четрнаест када је дошао на Свету Гору и никада није излазио ван ње. Укупно осамдесет једну годину је провео на земљи Богородичиној! Он никад није видео аутомобил. И тако, када је био у Солуну у улици Егнатија, видео је аутомобиле како јуре. Радосно је почео да удара

ногом о асфалт и да говори и понавља: “Види како јуре, види како јуре људи с овим... та спасење њихово!” Дали смо му и сладолед, а он, не знајући загризе. Онда су му објаснили шта је и како се једе, па рече: “А! Лепо је, али врло... хладно!”

Сви ми кутлумушки оци, сматрамо да је Христос промишљао о нама и довео нас овде да будемо наследници ових стараца. Помолите се и ви да нас Господ умири у нашим борбама.

Хтео сам сада да вам кажем за предање које се чува у нашем манастиру. Код врата се оставља један хлеб и чаша са уљем. Пролазе подвижници, испосници, поклоници, узимају од хлеба и уља и благодаре ктиторима... Код мене се

родила жеља да обновимо овај обичај. Надамо се да ћемо сада успети да оправимо то место, где ћемо да стављамо наш хлеб. Ту ће бити икона Богородице Елеосини а одмах испод иконе ће стајати једна корпа у којој ће бити хлеб и уље – кад није пост са мало сира – од добара које нам даје народ Божји и који нам дарује широке руке Богородица. Пролазници ће добити благослов да пију воде из дивног сасуда који се налази код капије, да и на тај начин вратимо древни типик, древни етос. Мало и помало и нас ће звати древнима. Млади оци имају ревност и љубав и они ће вратити (= обновити) сва ова древна правила.

- М.М.: Старче,
одавде из Кутлумуша,
молио бих вас да

читаоцима наше књиге пренесете неку светоотаку поруку, коју ви желите...

- Архимандрит Христодул Кутлумушки: Благословено. Пренећу им, дакле, једну проуку која је веома древна и у исто време савремена. Бог је узео обличје слуге. Дошао нам је тихо, без буке, као што киша пада на вуну оваца. Тако се пројавила чистота и смиреност Божја и позва и нас да будемо чисти и смирени, да будемо људи благородни. Али душа наша, говори Свети Јован Златоусти, често страда онако како страдају и воде Дунава када се у зиму заледи. Често се и наша душа леди, на један начин од страсти, на други од имућства (= комфора), на трећи од животних искушења и постаје /душа/ окорела према брату и подложна

страстима. Због тога често, а да то не разумемо, наши односи показују окорелост а не братољубље, самољубље а не човекољубље. Реч наша постаје тврда, језик се лоше изражава а погледи, уместо да се срећу, разилазе се у страну... На овај начин, наша природа се бори против нас самих, зато што нико не може да живи без љубави. Овде је тајна: руковођени молитвом, са искреним окретањем према себи самима, затражимо да нам се открије величина Божије љубави. Како нам се она, мало по мало открива, тако ћемо више себе спознавати, више ћемо живети благодаћу царства Божјег и пренећемо је и другој нашој браћи.

Желим да упутим
ову молбу и ово

подстицање: У
искушењима, у
свакодневним борбама и
страхотама света,
окренимо се ка чистом и
смиреном Богу, који је у
нама и који нас љуби.
“Спознајте слободу и
слобода ће вас
ослободити” говори нам
Исти. Смирени и чисти
Христос јесте Истина која
нас ослобађа. Он је Исти
Онај који нас... ослобађа.
У Његовој Личности
налазимо истините себе.
У Његовој личности
открићемо све оне који
нас данас окружују.

Ове ништавне речи
сам узрекао са много
љубави и мира у срцу!

- М.М.:
Благодаримо вам Старче.
Могу да приметим да се и
овога тренутка у нашем
манастиру око вас
пројављује љубав и
очинско старање.

Све ово, љубљене читатељке и читаоци, остварује се у једном духовном, домаћем окружењу – као што је окружење манастира Кутлумуша – било да су оци у саборном храму на заједничкој молитви, било да су у трпези где заједно једу, било да су на сабрању (= скупу) (где их Старац окупља око себе са много љубави) где испијају чашицу вина... У овој благодарној атмосфери, старац расуђује о манастирским потребама у слободи у љубави. Сигурно је, ако бисмо тражили да нам истакне три најважније врлине, да би то биле: љубав, љубав, љубав!

Да ли се слажете са овим?

- Архимандрит Христодул Кутлумушки:
Нека је благословено!

Другим речима ово је величина вере... Смисао православног монаштва је љубав и заједница, што је претпоставка учествовања у Истини. Оно показује једноставност живота и људских односа. Једноствни односи, дакле братски а не владалачки (тј. нико не влада над другим – прим. прев.). То су односи служења а не сукобљавања. То су свезе слободе а не принуђавања. Ово је (требало би да буде) окружење у коме живи Црква, у којој имамо искуство присуства Божјег у нама, у којој постајемо чеда и пријатељи и браћа Његова.

- М.М.: Видим да се ово испуњава у вашем манастиру...

- Архимандрит Христовул Кутлумушки:

Настојимо, брате мој,
настојимо...

- М.М.: Из дубине
срца вам благодаримо на
свему.

- Архимандрит
Христодул Кутлумушки:
Такође и ја и сви оци и
читава братство
Кутлумуша благодаримо
вама и свој браћи нашој
која су изван Свете Горе!
Радујемо се и
благодаримо Господу што
ми, монаси манастира
Кутлумуша, имамо тако
много браће у свету!

- М.М.: Старче,
молим вас да нас се -
пред чудотворном иконом
Богородице Страшне
Заштитнице – сетите.

- Архимандрит
Христодул Кутлумушки:
Благословено!

- М.М.: Вашим
молитвама старче.

- Архимандрит
Христодул Кутлумушки:
Нака вас благослови
Господ и Пресвета
Богородица Страшна
Заштитница и мати Света
Ана, чије свете и часне
мошти чувамо у нашем
манастиру.